ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΣΕΡΒΙΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Ἡ σερβικὴ δημώδης ποίησις. Ἡ διαφορὰ μεταξὺ σερβικῆς καὶ βουλγαρικῆς ποιήσεως. Ἡ γυναίκα στὰ σερβικὰ τραγούδια. Αἱ μεταφράσεις τοῦ Τομαζαίου. Ἡ νύφη καὶ ἡ πεθερά. Ἡ γυναίκα καὶ τὸ ἄλογο στοὺς Βουλγάρους. Ἡ διαφορὰ μεταξὺ ἑλληνικῆς καὶ βουλγαρικῆς ποιήσεως.

Τὰ δημοτικὰ τραγούδια τοῦ Σερβικοῦ λαοῦ, δὲν ἔχουν καμμιὰ ὁμοιότητα μὲ τὰ Βουλγαρικά.

Τὰ Βουλγαρικὰ λαϊκὰ τραγούδια ἔχουν κάτι τὸ ἐγκληματικό, τὸ σίμβολο καὶ τὸ ὠιό. Τὰ Σερβικὰ ἀντιθέτως ἔχουν κάποια εὐγένεια. Καὶ δὲν ἔχουν μὲν τὴν αἰσθηματι ότητα τῶν Ἑλληνικῶν, ἀλλὰ ὅπως καὶ νὰ εἶναι δείχνουν ἕνα λαό, ποὺ στὴν καρδιά του ἀτηγεῖν καὶ εὐγενέστερα αἰσθήματα.

Τὸ Σερβικὰ δημοτικὰ τραγούδια στὴν Ἑλλάδα δὲν εἶναι καὶ τόσο γνωστά. Κι' ὅπως καὶ ἄλλοτε θὰ πῶς δώσουμε κι' σήμερα μερικὲς μεταφράσεις αὐτῶν καμωμένες ἀτ' τὸν περίφημο Ἰταλὸ ἑλληνιστὴ Τομαζαῖο Γιὰ τὰ σερβικὰ δημοτικὰ τραγούδια ἔκαμε πρὸ 30 ἐτῶν διάλεξη στὸν «Παρνασσό» ὁ μακαρίτης Δ. Δῆμερ, ἐπίσης δὲ ἐξέδωκε ἕνα φυλλάδιον περὶ Σερβικῆς γενικῶς ποιήσεως ὁ Κώστας Πασσαγιάννης. Πλὴν αὐτῶν πολὺ ὀλίγα πράγματα ἔχουν γραφεῖ ἐδῶ κι' ἐκεῖ περὶ σερβικῆς δημώδους ποιήσεως.

Στὰ Σερβικὰ τραγούδια ἐξυμνεῖται ὁ ἔρωτας καὶ ἡ οἰκογενειακὴ τιμή. Ἡ γυναῖκα στὰ τραγούδια αὐτά, δὲν θεωρεῖται σὰν ὑποζύγιο, ὅπως στὰ Βουλγαρικά, ποὺ δένεται ἀκόμα καὶ στὸ ἄροτρο γιὰ νὰ σύρῃ τοὺς ἀγρούς, ἀλλὰ σεβασμὸς καὶ λουλουδὶ τοῦ σπιτιοῦ. Νὰ τώρα καὶ μερικὰ ἐκ τῶν σερβικῶν αὐτῶν τραγουδιῶν:

Χρυσᾶ κανόνια βάρεσαν
καὶ ἐμπούμπισαν στὴ χώρα,
Καὶ γιὰ τὴν κόρη συντροφιά,
ἔρχεται στολισμένη.

Ἡ κόρη τοῦ; ἐπρόσμενε
Ὁλημερὶς στὸν κάμπο,
ἔσπερνε μὲ τὰ χέρια της,
βασιλικὸ καὶ λέει:

Ἂν εἶν' γαμπρὸς κι' λότυχος
ἂν εἶν' εὐτυχισμένος
τὸ βραδὺ ὁ βασιλικὸς
αὐτὸς νὰ ξεφυτρώσῃ...
πόλλα ἔχει τὰ μεσάνυχτα
καὶ τὴν αὐγὴ κλωνάρι
κι' ὁ κάθε συμπέθερος
παίρνει δικό του κλῶνο.
Κι' ἀλήθεια ὁ βασιλικὸς,
ὡς τὸ βραδὺ ἀνθίζει
πόλλα εἶχε τὰ μεσάνυχτα

καὶ τὴν αὐγὴ κλωνάρι,
καὶ πῆρε ὁ κάθένας του;
τὸν κλῶνο τὸ δικό του.
Γιὰ τὸ γαμπρὸ δὲν ἔφτασε
βασιλικὸ νὰ πάρῃ.
-Μὴν χολοσκάνεις βρὲ γαμπρὲ
καὶ μὴ στενοχωρεῖσαι
Καλὸ κλωνὶ βασιλικοῦ
ἔχει γαμπρὲ γιὰ σένα
μιὰ νύφη ποὺ δὲν βρίσκεται
Τέτοια μέσ' στὴν Σερβία!...

***

Νὰ τώρα κι' ἕνα ἄλλο Σερβικὸ τραγοῦδι δημοτικό, ποὺ ὅλην τὴν εὐτυχία ἢ τὴν δυστυχία τοῦ σπιτιοῦ τὴν ἀποδίδει στὴ γυναῖκα.

Ὁ Κωνσταντᾶς τὸν μαῦρο του
στὴ Βόσνια καλλιγώνει.
Ἂν εἶν' σὰν τ' ἄλλα πέταλα,
τὰ πέταλα τοῦ μαύρου.
Ἐκεῖνος τὸν πετάλωνε
μὲ μάλαμα κι' ἀσήμι.
Τὸ πεταλώνει ὁ Κωνσταντᾶς;
κι' τ' ἄλογο κλωτσάει.
—«Μαῦρε καλέ μου, ἡσύχασε,
ὁ Κωνσταντᾶς τοῦ λέει.
Ἂν εἶν καλὸ ποὺ φέρνουμε,

γιὰ σένα καὶ γιὰ μένα.
Μὲ μίσχο καὶ βελσαμικά,
θὰ σὲ ταΐζ' ἐκεῖνη.
Θὰ τρῶς μιὰ μέρα, μαῦρε μου,
θὰ τρέχῃς δυό, θὰ παίζῃς.
"Αν εἶν' κακὸ ποὺ φέρνουμε,
γιὰ μένα καὶ γιὰ σένα,
μὲ πικρὸ χόρτο θλιβερό,
θὰ σὲ ταΐζῃ ἐκεῖνη.
Μιὰ μέρα, μαῦρε μου θὰ τρῶς,
δυὸ μέρες θ' ἀρρωσταίνεις».

***

Ὁ Σερβικὸς λαός, σὲ ὅλα τοῦ τὰ τραγούδια ἐξυψώνει τὴν γυναῖκα.

Σὲ ἄλλο Σερβικὸ τραγοῦδι δείχνεται ἡ θέσις τῆς γυναίκας, μέσα στὴν Σερβικὴ οἰκογένεια. Δὲν εἶνε δούλη, ὅπως στὴ Βουλγαρική, ἀλλὰ ἰσότιμος μὲ τὸν ἄνδρα καὶ δίκαν τὸν ρωτάει τίποτε καὶ ζητάει τὴν συμβουλή του, αἰσθάνεται σ' αὐτόν, ὡς ἴσος πρὸς ἴσον:

—«Ὡμορφο πρᾶμμα νὰ κυττᾷς,
τὴ νύφη μας, τὴ νύχτα.
Ἡ νύφη κάθεται κοντά,
εἰς τὸν ἀντράδελφό της,
ἔχει στεφάνι στὰ μαλλιά,
καὶ τὸν γαμπρὸ κυττάζει.
Λέει ὁ γαμπρός.—Τί μὲ κυττᾷς,
ὦ ἀκριβὴ ψυχή μου;
— Κυττάζω σέ, ποὺ μοῦδωσε

ἡ μοῖρα νυικοκύρη,
γιὰ νὰ μοῦ πῇς, πῶς ἠμπορῶ,
τῆς μάνας; σου ν' ἀρέσω.
— Εὔκολα, κόρη μου, μπορεῖς
τῆς μάνας μου ν' ἀρέσῃς.
Πλάγιαζ' ἀργά, σήκω ταχιά,
σιγύριζε τὸ σπίτι,
φέρνε νερὸ καὶ τὰ μαλλιὰ
χτένιζε τὰ λευκά της.

Στὸ τραγοῦδι αὐτὸ βλέπει κανεὶς καὶ μιὰ συμβουλὴ πῶς νὰ ζοῦν εἰρηνικὰ ἡ νύφη μὲ τὴν πεθερά της, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἡ Ἑλληνικὴ δημοτικὴ μοῦσα, θεωρεῖ, ὡς γνωστὸν ἀδύνατον!

***

Σὲ ἕνα ἄλλο Σερβικὸ τραγοῦδι, θεωρεῖται ἡ γυναίκα σωστὴ εὐτυχία τοῦ σπιτιοῦ.

Ὁ νειὸς περνάει τὸν Δούναβι,
ὅλος; ἀρματωμένος;
ὁ μαῦρος τὸν ἀκαρτερεῖ
στὴν ἄκρη στὸ ποτάμι.
Δὲν εἶνε νὰ θαυμάζουμε
γιὰ τὸν καλὸ λεβέντη,
μὸν' εἶνε νὰ θαυμάζουμε

γιὰ τὸν δικό του μαῦρο,
ποὺ στέκει καὶ τὸν καρτερεῖ
στὴν ἄκρη στὸ ποτάμι.
Ἄλλο καὶ τὸ καλλίτερο,
ἡ νέα του γυναῖκα.
τὸν καρτερεῖ στὸ σπίτι του,
μὲ τὸ φιλὶ στὰ χείλη!

«Μαῦρο» στὰ Σερβικὰ τραγούδια εἶνε τὸ ἄλογο, τὸ ὁποῖον γιὰ τοὺς Σέρβους πολεμιστὰς εἶνε τὸ πολυτιμώτερο πρᾶγμα, γιατὶ σ' αὐτὸ στηριζόντουσαν ἡ ἐλπίδες καὶ ἡ δόξες των. Γιὰ τὸν «Μαῦρο» τραγουδοῦν καὶ οἱ Βουλγάροι στὰ τραγούδια τους, ἀλλὰ τί ἀντίθεσις τραγουδιοῦ ἀτὸ τραγοῦδι. Στὸ Βουλγαρικὸ τραγοῦδι ἔχει πιάσει φωτιὰ τὸ σπίτι τοῦ Βουλγάρου ἤρωος, μέσα στὸ ὁποῖο κινδυνεύουν νὰ καοῦν ἡ γυναίκα του, τὰ παιδιά του καὶ τὸ ἄλογό του. Ὁ Βούλγαρος σκέπτετ ι Τί νὰ σώσῃ ἀπὸ τά τρία. Ποιό εἶνε πειὸ πολύτιμο, γι' αὐτὸν ἀπὸ τὰ τοία;

Ἡ γυναῖκα του, τὰ παιδιά του ἢ τὸ ἄλογο;

Καὶ τέλος; τρέχει καὶ σώζει τό...ἄλογό του!...

Ἐνῶ ὁ Σέρβος ὡς τὸ πειὸ πολύτιμο τοῦ σπιτιοῦ του, θεωρεῖ τὴν σύζυγό του, ὅπως καὶ ὁ Ἕλλην...

ΜΙΚΡΑ ΜΙΚΡΑ

Ο ΔΙΚΑΣΤΗΣ ΚΑΙ Η ΒΩΔΙΝΗ ΓΛΩΣΣΑ

Μιὰ φορὰ καθὼς πήγαινα στὸ κυνῆγι ὁ βασιλεὺς Ἐρρίκος ὁ ὄγδοος τῆς Ἀγγλίας, ὁ περίφημος γιὰ τὶς ἑπτὰ συζύγους του, ἔχασε τὸ δρόμο του καὶ κατὰ τὸ μεσημέρι ἔφθανε στὸ χωριὸ Ρήντγ. Ἐπειδὴ ἦταν πεινασμένος πῆγε στὸ σπίτι τοῦ δικαστοῦ καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τοῦ δώσῃ φαΐ καὶ ποτό. Ὁ δικαστὴς ποὺ ἐνόμιζε πὼς ὁ ξένος του ἦταν ἕνας ἄτλὸς κυνηγὸς τὸν περιποιήθηκε ὁρκετὰ καὶ μάλιστα τοῦ προσέφερε ἕνα πιάτο βωδινὴ γλῶσσα καὶ μιὰ κανάτα μπύρα. Ὁ Βασιλεὺς ἔτρωγε μὲ ἐξαιρετικὴ ὄρεξι καὶ ὁ δικαστὴς τοῦ εἶπε γελῶντας.

— Θὰ ἔδινα ἑκατὸ λίρες ἂν μποροῦσα νὰ φάω μιὰ βωδινὴ γλῶσσα μὲ τὴν ἴδια ὄρεξι ποὺ τὴν τρῶτε σεῖς.

Ὕστερα ἀπὸ μιὰ βδομάδα περίπου ὁ δικαστὴς ἐκλήθη ἐπειγόντως στὸ Λονδῖνον καὶ ἐκεῖ, χωρὶς καμμιὰ ἄλλη διατύπωσι, τὸν ἔκλεισαν στὴν φυλακή.

Ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρες δὲν τοῦ ἔδιναν τίποτε ἄλλο παρὰ ψωμὶ καὶ νερὸ καὶ τὴν ἐνάτη ἡμέρα ἐπὶ τέλους τοῦ παρουσίασαν μιὰ γλῶσσα βωδινὴ καὶ μιὰ κανάτα μπύρα. Ὁ φυλακισμένος ἔδειξε μεγάλη ἐκπληξη βλέποντας αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἀλλὰ ὁ δεσμοφύλακας δὲν τοῦ εἶπε τίποτε. Τότε ὁ δικαστὴς ἀπεφάσισε νὰ φάῃ τὴν γλῶσσα καὶ ἐννοεῖται ὅτι ἡ ὄρεξις δὲν τοῦλειπε.

Ἐξαφνα ἡ πόρτα τοῦ κελλιοῦ ἄνοιξε καὶ μτῆκε μέσα ὁ βασιλιᾶς. «Εἶναι ὁ γιατρός σας» εἶπε ὁ Ἐρρίκος ὁ Η' στὸν ἐκπληκτο δικαστὴ «καὶ ἐγιάτρευσε τὴν ἀδυναμία τοῦ στομάχου σας. Πληρώστε μου λοιπὸν τὴν ἀμοιβή μου ἑκατὸ χρυσὲς λίρες τὰς ὁποίας ὡρίσατε σεῖς ὁ ἴδιος γιὰ νὰ μπορέσετε νὰ φύγετε ἀτ' ἐδῶ, εἰδεὶ θὰ μείνετε κλεισμένος σὲ ὅλη σας τὴν ζωή».

Ὁ δικαστὴς ἐπλήρωσε κι' ἔφυγε ἀτ' τὸ Λονδῖνο. Κατὰ πόσον τώ α ἦταν εὐγνώμων στὸν Ἐρρίκο αὐτὸ δὲν τὸ ἀνασφέρει ἡ ἱστορία.

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ Η ΚΡΕΟΦΑΓΙΑ

Ἀπὸ ἐπίσημες στατιστικὲς βεβαιοῦται, ὅτι ὁ ἄνθρωπος τρώγει σήμερα πολὺ περισσότερο κρέας ἀπὸ ἄλλοτε.

Ἄλλες στατιστικὲς πραγματικῶς βεβαιώνουν, ὅτι σ' ὅλη τὴν Εὐρώπη ὁ μέσος ὅρος κατανάλωσεως κρέατος ἐδῶ καὶ 80 χρόνια ἦταν 20 κοιλὰ τὸ χρόνο κατ' ἄτομον. Στὰ 1900 ἡ ποσότης αὐτὴ εἶχε διπλασιασθεῖ καὶ σήμερα ἔχει πενταπλασιασθεῖ.

Σὲ ποιοὺς λόγους ὀφείλεται ἡ αὔξησις αὐτή; Ὁ κόσμος βρῆκε ὠφελιμώτερο τὸ κρέας καὶ τρώγει περισσότερο ἢ κρεοφαγοῦν τώρα ἀνθρωποι ποὺ σπάνια ἔτρωγαν κρέας ἄλλοτε;

Κατὰ τοὺς Ἄγγλους στατιστικοὺς συμβαίνει ἀκριβῶς τὸ δεύτερο, γιατὶ σήμερα ὁ περισσότερος ἐργατικὸς κόσμος προσπαθεῖ νὰ τρώῃ κρέας, χωρὶς νὰ ξεύρῃ ὅτι αὐτὸ δὲν εἶνε διόλου ὠφέλιμο στὴν ὑγεία.